

<div><span><span> </span> <span> </span></span></div> <span></span>
<div>سخن اندیشه</div>

**فاطمه(س)**؛ نخستین شیعه راستین



**استاد رسول جعفریان** – طبری به نقل از امام صادق(ع) آورده‌است که آن‌حضرت فرمود: کنیه فاطمه زهرا(س)، «ام‌ابیه‌ها» بود. این‌نهایت ارتباط میان یک دختر را که در ضمن دختر کوچک خانواده‌است، با پدر نشان می‌دهد. کسی که در حکم مادر پدرش ایست، یک اصل در تشیع اصیل مهم است و آن اصل این که شیعه واقعی کسی است که سنت پیامبر(ص) را از روایت امام علی(ع) و امام صادق(ع) می‌گیرد. این تعریفی است که ابان بن تغلب، از تشیع کرده‌است. این منش، بر گرفته از سیره اصیل امام علی(ع) است که خود، طبعی محض پیامبر(ص) بود و در برابر سخن و فعل او، اجتهاد نمی کرد. اکنون می‌خواهم یک نص تاریخی را بشناسم که می‌رساندفاطمه(س)هم‌چنین‌بوده‌است؛یعنی به‌هیچ‌رو، حاضرنبود در برابر پدر سخنی بگوید که می‌دانست اوضاعی به آن نیست. این حکایت را عبدالرزاق صنعانی و بسیاری دیگر از مورخان و سیره نگاران نقل کرده‌اند. روایت عبدالرزاق به مقسم نامی، از موالی عبدا... بن عباس باز می‌گردد. او می‌گوید: پس از آن که میان مسلمانان و مشرکان در حدیبیه مصالحه شد که ده سال جنگ متوقف باشد و آن گاه که قریش با کمک به‌همپیماناش، بر ضد خزاعه وارد جنگ شد، ابوسفیان دانست که قرائد اد نقض شده است. باقریش مشورت کرد و آنان از او خواستند تا به مدینه برود دوباره رضایت رسول خدا(ص) را برای تداوم قرارداد صلح حدیبیه، جلب کند. ابوسفیان به مدینه آمد و نزد پیامبر(ص) رفت؛ اما آن حضرت نپذیرفت؛ به همین دلیل تصمیم گرفت واسطه‌ای پیدا کند. او لاین شخصی که به ذهنش آمد، علی بن ابی‌طالب(ع) بود. نزد وی رفت و خواسته‌اش را مطرح کرد. علی(ع) گفت که روی سخن پیامبر حرفی نمی‌زند. پس از آن، ابوسفیان سراغ فاطمه زهرا(س) رفت و از او خواشه کرد تاوساطت کند. اما آن حضرت هم به او فرمود: «ما کنت لقرات علی رسول...» بامر؟ من روی دستور و فرمایش پیامبر(ص) چیزی نمی‌گویم. ابوسفیان حتی سراغ حسن و حسین که کودک، اما نزد پیامبر(ص) عزیز بودند، رفت و آنان نیز در حالی که چشمشان به مادرشان بود، گفتند: نظر ما همان است که مادرمان گفت. تیر ابوسفیان در همه این موارد به سنگ خورد و دست خالی به مکه باز گشت.

منبع: پایگاه مجمع جهانی شیعه‌شناسی

<div><span><span> </span> <span> </span></span></div> <span></span>
<div>معرفی کتاب</div>

### آن‌چه باید از «بزرگ‌ترین فیلسوفان زبان» بدانید

<span></span>	<b>بزرگ‌ترین فیلسوفان زبان</b>
فیلسوفان زبان، دربردارنده مهم‌ترین اندیشه‌ها در فلسفه زبان است و دیدنی‌های فیلسوفانی می‌پردازد	<span></span>

که با ارائه دیدگاه‌هایی بدیع در حوزه فلسفه زبان، جریان ساز شده‌اند. به گزارش ایبنا، این کتاب با گردآوری جمعی از نویسندگان و ویراستاری بری لی، مدخلی برای فلسفه زبان است؛ اما نه مدخلی که تنها گزارشی ساده از دیدگاه‌ها به دست دهد. فصل‌های مختلف کتاب، افزون بر شرح دیدگاه‌های فیلسوفان مورد بحث، مشتمل بر تقریرها و تفسیرها و نقد‌هایی از اندیشه‌های آنان نیز هست. به گفته بری لی (ویراستار کتاب)، هدف کتاب «بزرگ‌ترین فیلسوفان زبان» بررسی جامع و کاملی از فلسفه زبان نیست. این کتاب را آدمی به فلسفه زبان است، به این معنا که برخی اندیشه‌ها، رویکردها و استدلال‌های کلیدی را در این حوزه، به‌خواندنگان عرضه کند. محمدزندی نیز، در پیشگفتار کتاب، فلسفه زبان را مجموعه مطالعات فلسفی در باب زبان‌های طبیعی تعریف می‌کند که معطوف به تبیین و توضیح رابطه ذهن و زبان و جهان است و به‌ویژه، به این معنا که برخی زبان‌ی و استفاده از زبان توجه دارد. فیلسوفان مایل اند که ابزار زبانی را موضوع بررسی‌های دقیق و انتقادی قرار دهند و می‌کوشند مطمئن شوند که توان ادای این رسالت را دارند و خاطرشان آسوده‌شود که لغزشگاه‌های کم‌وبیش ظرفیتی که به واسطه زبان پدید می‌آید، به خطا در استدلال، فهم نادرست از امور یا پی‌جویی مسائل حقیقتاً بی‌معنا همنون نمی‌شود. کتاب «بزرگ‌ترین فیلسوفان زبان؛ با گردآوری جمعی از نویسندگان و ویراستاری بری لی، باتوجه محمد زندی، در ۴۷۴ صفحه و شمارگان ۳۰۰ نسخه و به قیمت ۶۵ هزار تومان، از سوی نشر نویسه پارسی منتشرشده‌است.

## اندیشه

## جواد نوائیان رودسری

جواد نوائیان رودسری – یکی از بلایای هولناکی که ممکن است هر جامعه‌ای را به‌خود مبتلا کند، بلیه آفاز ادگی و ثروت‌زدگی است. این رویکرد، تأثیری به شدت منفی بر طبقات فرودست جامعه دارد و آن‌ها را از اجرای عدالت، ناامید می‌کند. در جامعه‌ای که مسئولان و فرزندانشان، همانند عامه مردم و بلکه بسان فقیرترین افراد، ساده‌زیست نباشند، خطر تجمل‌گرایی و جلوه‌گرشدن بدعت‌های خانمان برانداز، شدت می‌یابد و به تدریج به خطری جدی برای امنیت و آسایش همه مردم بدل می‌شود. یکی از دلایل محبوبیت اولیای الهی، ساده‌بستی و مردمی بودن آن‌هاست؛ آن عزیزان پروردگار، از تبختر و تکبر به دور بوده و هستند و جز رضای الهی را طلب نمی‌کنند و اِنَّ اللهَ یأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ (نحل – ۹۰) خداوند به نیکی و عدالت با مردم سفارش فرموده‌است.

سیره رسول خدا(ص) و خاندان پاک و مطهرش، مشحون از چنین رویه‌ای است. آن‌برگزیدگان الهی، در همه حال، همچون محروم‌ترین افراد جامعه زندگی می‌کردند؛ حتی هنگامی که پیامبر خدا(ص)، حکومت تمام شبه جزیره عربستان را بر عهده داشت نیز، خاندان او، در ساده‌ترین شکل ممکن روزگار می‌گذراندند. در زمانه‌ای که اشراف متمکن عرب، برای بهره‌ر کشیدن ثروت و جایگاهشان در جامعه، هیچ فرصتی را از دست نمی‌دادند، فاطمه(س)، دختر رسول خدا(ص)، در ساده‌ترین شکل ممکن زیست؛ مانند زنان عادی جامعه روزگار گذراند؛ فرزندانش را پرورش داد؛ سختی‌های فقر را به جان خرید و در پی‌موندن راه پروردگار، همراه و هم‌طریق همسر بزگوارش، امام علی(ع) بود. در این روز حزن‌انگیز، روز شهادت مظلومانه صدیقه کبری(س)، نیکوست در باره این بخش از سیره آن سرور بانوان عالم سخن گفتن و چه لازم است از طریق و شیوه‌زندگانی آن‌گانه، درس آموختن. آن‌چه در پی می‌آید، فرازهایی از سیره اجتماعی فاطمه زهر(س) است که در کتاب‌های روایی، انعکاسی تمام دارد. کلیدواژه‌مهم این روایات، «مردمی‌زیستن» است؛ گویی دختر گرامی پیامبر(ص) می‌کوشد تا در لحظه لحظه حیات مبارکش، آن‌گونه زندگی کند که آحاد جامعه، از دیدن او احساس آرامش کنند و توانگران نیز، به تبعیت از سیره الهی و معنوی او، به مراقبت و پشتیبانی از فقرا برخیزند. مروری بر این روایات نشان می‌دهد که چرا امام صادق(ع) در حدیثی که علامه مجلسی آن را در جلد ۴۳ بحار الانوار (صفحه ۶۵) نقل کرده، معرفت و شناخت فاطمه(س) را، هم عرض ادراک شب قدر دانسته است.

■ **ساده‌زیست، مانند مردم عادی**
شیخ صدوق، در کتاب ار جند «علل الشرائع» (جلد دوم، صفحه ۳۶۶)، روایتی تأثیرگذار از حضرت امیر المؤمنین(ع) در باره زندگی ساده فاطمه زهر(س) نقل می‌کند. امام علی(ع) می‌فرماید: «إِنِّهَا اسْتَقَت بِالْقُرْبَةِ حَتَّى أَثَّرَتْ فِي صَدْرهَا، وَجَرَتْ بِالرَّحَى حَتَّى مَجَلَّتْ يَدَاهَا، وَكَسَحَتِ الْبَيْتَ حَتَّى اغْبَرَّتْ ثِيَابُهَا وَأَوْقَدَتْ تَحْتِ الْقَدْرِ حَتَّى دَكَّتْ ثِيَابُهَا؛ (همسر فاطمه(س)) آن قدر با مشک آب کشید که بر بدنش، اثر آن

## رد پای قاچاق کتاب در کتاب‌فروشی‌های معتبر

گزارش پیش از این، تخفیف‌های ۵۰ درصدی کتاب، محدود به بساط‌های خیابانی و برخی نمایشگاه‌های شهری بود؛ اما حالا شاهد گسترش این آسیب ضد صنفی در کتاب‌فروشی‌ها هستیم. به گزارش ایبنا، ارائه تخفیف‌های نامتعارف را می‌توان در کوچه‌ها و خیابان‌های فرعی خیابان انقلاب، مانند خیابان فخرآزی، خیابان منیری جابوید و کوچه‌های فرعی و پاساژها بیشتر دید؛ تخفیفه‌هایی که رئیس کمیسیون بازرسی اتحادیه ناشران و کتاب‌فروشان تهران، آن‌ها را مصداق جرم می‌داند و برخورد با متخلفان و پلمب واحدهای صنفی عامل را، وعده داده است. بابک کاشی‌چی، مدیرمسئول انتشارات گوتنبرگ، در باره ارائه تخفیف در برخی کتاب‌فروشی‌ها می‌گوید: کتاب‌فروشی‌هایی که تخفیف‌های بالای ۴۰ تا ۵۰ درصدی

## «کتاب‌سازی»، متون اکادمیک را «ناقص‌الخلقه» می‌کند

یک پژوهشگر و مصحح نسخ خطی گفت: کتاب‌سازی، روشمندی عرصه متون آکادمیک را مختل و ناقص‌الخلقه می‌کند. به گزارش ایبنا، جویا جهانبخش، نویسنده کتاب‌های «راهنمای تصحیح متون» و «سیره و سیمای امام حسین(ع)» تصریح کرد: مصححان پرکاری که تولید انبوه را پیشه کرده‌اند، آثار را

# «مردمی زیستن» به سبک فاطمه زهرا(س)

**گزارش ۵ منبع روایی درباره ویژگی‌های سلوک اجتماعی ام‌ابیها(س)**



اشکار شد و چندان با دست خود [گندم و جو] آسیاب فرمود که دست‌هایش پینه زد و آن قدر خانه را جار و گرد کرد که لباس‌هایش خاک‌آلود شد و چندان آتش زیر دیگر را برافروخت که لباس‌هایش رنگ دود به خود گرفت و از این کارها، رنج زیادی به‌ورسید. «بی‌تردید این سیره و سلوک عملی، بر جذابیت اسلام در میان مردم می‌افزود؛ دینی که در آن، دختر رهبر جامعه، همچون بانویی ساده‌زنگی می‌کند و در همه سختی‌های اقتصادی، شریک و همراه مردم است.

■ **جدا از مردم؟ هرگز!**

حضرت فاطمه(س)، خود را از مردم جدا نمی‌دانست. او در خانه‌ای مجلل و پشت پرده‌های زربفت پنهان نمی‌شد و با مردم بودن را به‌مراسم، رسمی موکول نمی‌کرد. آن‌حضرت خود را یکی از مردم می‌دانست و می‌کوشید، همواره آن‌ها را بر خود مقدم بدارد و در غم و شادی‌شان شریک باشد. علامه مجلسی، در کتاب شریف بحار الانوار (جلد ۱۰، صفحه ۲۵)، روایتی را نقل کرده که بسیار مشهور است. وی از امام حسن مجتبی(ع)، نقل می‌کند که فرمود: شبی مادرم را بر سجاده عبادت نظاره می‌کردم که به‌راز نیاز با معبود مشغول بود؛ چون از نماز فارغ شد به دعا پرداخت؛ همه همسایگان را یاد کرد، اما از مادر حرفی به میان نیاورد. پرسیدم: مادر جان! چرا برای همه دعا کردی و ما را وانهادی؟! فرمود: یابنِی! اللّٰهُ اَکْبَرُ

حضرت فاطمه(س)، خود را از مردم جدا نمی‌دانست. او در خانه‌ای مجلل و پشت پرده‌های زربفت پنهان نمی‌شد و با مردم بودن را به مراسم رسمی موکول نمی‌کرد. آن‌حضرت خود را یکی از مردم می‌دانست و می‌کوشید، همواره آن‌ها را بر خود مقدم بدارد و در غم و شادی‌شان شریک باشد



که این جریان در کتاب‌فروشی‌های معتبر نیز نفوذ کند. صنعت نشر کتاب این‌روزها، شرایط سختی را پشت‌سر می‌گذارد و عوامل مختلفی همچون فشارهای اقتصادی و کاهش قدرت خرید مشتریان، بازارهای کتاب را با مشکل مواجه کرده‌است. حال در چنین شرایطی، توسعه‌یافتن بازارهای غیرمجاز و رفتارهای ضدصنفی، از نظر کارشناسان و دست‌اندرکاران این حوزه، مضل مضاعفی است که در صورت تداوم، تبعات سنگینی را به‌همراه خواهد داشت.

<div><span><span> </span> <span> </span></span></div> <span></span>
<div>دیدگاه</div>

**انقلابی شدن حوزه، با تولید نرم‌افزار مورد نیاز جامعه**

انقلاب را شناسایی و تولید می‌کند تا گری‌هاز اصلی حوزه علمیه انقلابی گفت: حوزه انقلابی این نیست که طلبه‌های آن صرفاً به اردوی جهادی بروند و اگر برنامه‌ای صورت گرفت، به‌راهمیابی بپردازند. این اقدامات یک طلبه انقلابی می‌سازد و نه حوزه انقلابی. حوزه انقلابی یعنی حوزه‌ای که نرم‌افزار مورد نیاز

پنج‌شنبه ۱۹ دی ۱۳۹۸، جمادی الاول ۱۴۴۱، شماره ۲۰۲۸۹

## فرسان روزنامه صبح ایران

<div><span><span> </span> <span> </span></span></div> <span></span>
<div>مشاوره حقوقی</div>

خوانندگان محترم! شما می‌توانید پرسش‌های خود را در تمام زمینه‌های حقوقی، از طریق پیامک به شماره ۲۰۰۹۹۹۲۰ ارسال کنید. لطفاً در ابتدای متن پیامک حتماً کلمه **«حقوقی»** را قید فرمایید.

**پرسش:** مادر بزرگم در حالی که وضعیت جسمی مناسبی نداشت، به رحمت خدا رفت. مستأجر منزل آن مرحوم، چند روز قبل از فوتش، با استفاده از وضعیت نامناسب جسمانی، قرار دادی را به ایشان داده و او هم امضا کرده‌است. حال روزه قصد فروختن خانه را دارند، اما مستأجر مذکور مدعی است که تا چهار سال دیگر، قرار داد دارد. این در حالی است که قرار داده‌ها معمولاً یک ساله بسته می‌شود. چاره چیست؟

**پاسخ:** در صورتی که پس از معامله هر یک از طرفین فوت کند، وراثت او برای اجرای تعهدات قرارداد یا استفاده از مزایای آن، جانشین یا در اصطلاح «قائم مقام» شخص متوفی محسوب می‌شوند. قارئان مادر بزرگ شما نیز به‌عنوان قائم مقام ایشان، به قرارداد اجاره پایبند خواهند بود. ماده ۲۳۱ قانون مدنی بیان می‌کند: «معاملات و عقود فقط در باره طرفین متعاملین و قائم مقام قانونی آن‌ها مؤثر است.» وقتی ملکی که در اجاره است فروخته می‌شود یا به ارث می‌رسد، مالک جدید در مقابل مستأجر، جانشین مالک قبلی خواهد شد. یعنی حقوق و تکالیف مالک اول در مقابل مستأجر، به مالک دوم منتقل خواهد شد، مگر این که طرفین قرارداد اجاره به شیوه دیگری توافق کرده باشند. در این صورت، توافق طرفین هر قرارداد در مقابل یکدیگر معتبر و لازم‌الاجرا است. مثلاً اگر برای موجر یا مستأجر قرارداد، آن‌گونه که معمول است، به شرط پرداخت یک‌ماه اجاره بها، شرط فسخ قرار داده شده باشد، می‌توان با پرداخت یک‌ماه اجاره بها، قرارداد اجاره را فسخ کرد. ماده ۴۹۸ قانون مدنی مقرر می‌کند: «اگر عین مستأجره به دیگری منتقل شود، اجاره به حال خود باقی است؛ مگر این که موجر قصد فسخ در صورت نقل را برای خود شرط کرده باشد.» هر شخصی می‌تواند در طول زندگی، با رعایت شرایط اساسی صحت و درستی معاملات و با استفاده از قالب‌های حقوقی مختلف از قبیل اجاره، بیع، صلح، هبه (یعنی بخشش) و... تمام یا بخشی از اموال یا منافع اموال خود را به وسیله سند عادی یا رسمی، به اشخاص دیگر انتقال دهد، مثلاً ملک خود را برای مدت ۴ سال به دیگری اجاره دهد. شرایط اساسی صحت و درستی معاملات در ماده ۱۹۰ قانون مدنی آمده است: «برای صحت هر معامله شرایط ذیل اساسی است: ۱- قصد طرفین و رضای آن‌ها [یعنی نبود محجور، یا دیوانه یا مست یا در حالت اضطرار نباشد.]; ۲- اهلیت طرفین [اهلیت یعنی شخص باید بالغ و عاقل و رشید باشد.]; ۳- موضوع معین که مورد معامله باشد؛ ۴- مشروعیت جهت معامله [یعنی معامله با اهداف غیر قانونی انجام نشده باشد]؛ اصل بر این است که معاملات صحیح است. یعنی کسی که ادعا می‌کند معامله‌ای فاقد یکی از شرایط اساسی بوده و در نتیجه بی اعتبار است، باید این ادعا را با ارائه دلایل محکمه‌پسند، نزد دادگاه اثبات کند. در صورتی که هریک از طرفین نسبت به اسناد ارائه شده از سوی طرف دیگر ادعای جعل کند، دادگاه اسناد را برای بررسی اعتبار آن‌ها به کارشناسان خبره ارجاع خواهد داد. این کارشناسان معمولاً جعلی بودن اسناد را به درستی تشخیص می‌دهند.

**پرسش:** فردی ۵۰۰ میلیون از من کلاهبرداری کرده و گریخته‌است. فقط یک شماره تماس از او در اختیار دارم. می‌خواهم آدرس او را از طریق این شماره و تلفن و توجه به اطلاعات موجود در مخابرات، به دست بیاورم. چه کاری باید انجام دهم؟

**پاسخ:** معلوم نبودن اقامتگاه و نشانی متهم یا متواری بودن وی (مجهول‌المکان بودن وی) مانع رسیدگی و صدور حکم نخواهد بود. در چنین مواردی، وقت رسیدگی و ضرورت حضور متهم در دادگاه از طریق نشر آگهی در روزنامه کثیرالانتشار به‌وی (متهم) اعلام می‌شود. ماده ۱۱۵ قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور کیفری در این زمینه، بیان می‌کند: «هرگاه در امر جزایی ابلاغ احضاریه به واسطه معلوم نبودن محل اقامت ممکن نشود و به‌طریق دیگری هم ابلاغ احضاریه ممکن نگرَد با تعیین وقت رسیدگی، متهم یک نوبت [به] وسیله یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار یا محلی احضار و در صورت عدم حضور، قاضی، رسیدگی را روز دوازده سی کمتر از یک ماه نباید نشانی دعوی حقوقی نیز در صورتی که خواهان نشانی خوانده را در اختیار نداشته باشد، به‌همین ترتیب عمل خواهد شد. (ماده ۷۲ قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور مدنی) اگر خوانده، متهم یا وکیل او در هیچ کدام از جلسات دادگاه حاضر نشوند یا لایحه نفرستاده باشند، دادگاه رأی غیابی صادر می‌کند.